

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

دانشکده پزشکی

راه‌نمای پوشش و رفتار حرفه‌ای فراگیران

در دانشگاه علوم پزشکی ایران

تهیه و تنظیم: گروه اخلاق علوم پزشکی

مصوب شورای اخلاق پزشکی دانشگاه

معاونت آموزشی دانشگاه

۱۳۹۷

مقدمه:

علوم پزشکی مجموعه ای از دانش، رفتار و ارزش های انسانی است که با هدف حفظ و ارتقای سلامت به تشخیص، درمان و پیشگیری از بیماری ها می پردازد و در جوامع انسانی جایگاه ویژه ای را به خود اختصاص داده است. جامعه به مسئولیت خطیر حرفه پزشکی واقف بوده و بر این باور است که تمام سعی و تلاش آن ها در جهت حفظ سلامت و عافیت مردم است و آنچه در حفظ ارزش های علوم پزشکی نقش بسزا دارد، اعتمادی است که جامعه به خدمتگزاران این حرفه دارند. اعتماد به اینکه هدف اصلی شاغلین در این حرفه تامین سلامت مردم است و آن را بر منافع خود ترجیح می دهند و نیل به این هدف مقدس را در چارچوب سوگندنامه متعهد می شوند. حرفه ای گری، پایبندی به تعهدات است و یکی از مهم ترین مهارت هایی است که اعضای هیئت علمی، دانشجویان، دستیاران، پرستاران، پیراپزشکان و کلیه کارکنان بهداشت و درمان شاغل در دانشگاه علوم پزشکی ایران باید نگرش آن را کسب و در عمل و رفتار به طور حرفه ای نشان دهند.

کارکنان، استادان و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ایران، به عنوان بخشی از اعضای جامعه پزشکی در جمهوری اسلامی ایران که در یکی از بزرگ ترین نهادهای آموزشی علوم پزشکی کشور فعالیت دارند، ضمن اعلام تعهد به انجام تمامی تکالیف قانونی خویش، در راستای ارتقای خدمات آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و درمانی، حفظ شأن و حرمت بیماران، کارکنان و منزلت خدمتگزاری به انسان ها و با لحاظ نمودن ارزش های والای اسلامی و فرهنگ ارزشمند ایرانی، خود را ملزم می دانند با همکاران، بیماران و خدمت گیرندگان همان گونه برخورد نمایند که در شأن خود می بینند و به رعایت مفاد این راهنما پایبند بوده و تمامی تلاش خود را در اجرا و ترویج آن در دانشگاه علوم پزشکی ایران به عمل خواهند آورد. این راهنما شامل آیین نامه پوشش و رفتار حرفه ای است که به دانشجویان، اعضای هیئت علمی و کارکنان دانشگاه علوم پزشکی ایران ابلاغ می شود تا در چارچوب این اصول به ایفای نقش بپردازند.

این متن براساس ارزیابی های سالانه مورد بازبینی شورای اخلاق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران قرار می گیرد.

آیین نامه پوشش حرفه ای دانشجویان

دانشجویان علوم پزشکی باید به ارزش های انسانی و حرفه ای در محیط های آموزشی- درمانی در سطح عالی پایبند بوده و در حفظ این ارزش ها بکوشند. در این راستا یکی از معیارهای عملی، نحوه پوشش در محیط آموزشی، پژوهشی و درمانی است.

دلایل اصلی تاکید بر رعایت اصول پوشش حرفه ای عبارتند از :

- ۱- کنترل عفونت و خطرات مربوط به سلامت بیماران و همکاران
- ۲- اهمیت حفظ روابط سالم اجتماعی
- ۳- حساسیت های فرهنگی موجود
- ۴- آمادگی فراگیران برای ایفای نقش حرفه ای
- ۵- ایجاد اعتماد بین گیرنده و ارایه دهنده خدمت

پوشش حرفه ای: به پوششی گفته می شود که فرد در حرفه خاص خود براساس استانداردها و ضوابط آن حرفه ملزم به رعایت آن می باشد.

۱- الزامات پوشش حرفه ای دانشجویان

۱. دانشجویان باید ظاهری تمیز، آراسته و متناسب با موقعیت حرفه ای خود و شأن دانشگاه داشته باشند.
۲. پوشش دانشجویان باید با باورهای فرهنگی و شرعی جامعه هماهنگی داشته باشد.
۳. در تمام مراحل تحصیلی، حفظ بهداشت شخصی شامل استحمام منظم و بهداشت دهان و دندان مورد تاکید است.
۴. لباس و روپوش های خیلی تنگ، خیلی گشاد و کوتاه مناسب محیط بیمارستان و دانشگاه نمی باشند.
- استفاده از لباس هایی که به طور عمد پاره یا وصله شده اند در محیط آموزشی و درمانی ممنوع است.
- به منظور حفظ سلامت روانی افراد، رنگ ها و مدل هایی که جلب توجه می کند و پوششی که ضخامت کافی ندارد، استفاده نگردد.
- پوشیدن جوراب الزامی است.
- ناخن ها تمیز و کوتاه باشند.

۵. کفش باید ساده و تمیز باشد.
- پوشیدن دمپایی و صندل در محیط های آموزشی مجاز نیست.
۶. خالکوبی ها باید پوشانده شوند.
۷. استفاده از هرگونه پوشش غیرمتعارف، دارای نقوش و نوشته های زننده (مانند هرگونه علامتی که در راستای ایجاد اختلافات قومی یا توهین به افراد و عقاید خاص باشد) مجاز نمی باشد.
۸. استفاده از عینک و زیورآلات متعارف مانند انگشتر و ساعت مجاز می باشد.

• موارد مخصوص دختران یا پسران در بخش زیر آورده شده است:

دختران

۱. استفاده از مانتو، شلوار، مقنعه و جوراب متعارف جهت پوشش الزامی است.
- پوشیدن مانتوی تنگ یا خیلی گشاد، کوتاه و یا خیلی بلند مجاز نیست.
- شلوار باید اندازه متعارف داشته باشد و تنگ یا کوتاه نباشد.
- پوشیدن کفش های پاشنه بلند در محیط درمانی و آموزشی مناسب نیست.
۲. انجام هرگونه آرایش باید با رعایت اعتدال و مطابق با عرف جامعه باشد.

پسران

۱. استفاده از شلوار، پیراهن و جوراب ساده و متعارف جهت پوشش الزامی است.
۲. پیرایش موی سر و صورت باید ساده و به دور از مدل های غیر متعارف باشد.
- سبیل و ریش باید کوتاه نگاه داشته شوند.

۲- پوشش حرفه ای دانشجویان برای مراکز تحقیقاتی

به دلیل رعایت نکات ایمنی در مراکز تحقیقاتی دانشجویان باید مطابق با شیوه نامه های مصوب رفتار کنند، لذا علاوه بر شیوه نامه های پوشش حرفه ای دانشجویان به طور عموم ملزم به رعایت موارد ذیل نیز هستند.

۱. لباس باید تمیز، راحت و مناسب برای کار باشد.
۲. پوشش باید به گونه ای باشد که پوست بدن در معرض تماس با مواد خطرناک و سوزاننده قرار نگیرد.

۳. ناخن ها باید کوتاه و تمیز باشد؛ ناخن بلند خطر ایمنی دارد.
۴. کفش باید ساده، تمیز، با پاشنه متعارف و بدون سر و صدای آزاردهنده باشد.
  - استفاده از کفش روباز به دلیل انتقال عفونت و آسیب پژوهشگر در اثر افتادن اشیا و ریختن مواد شیمیایی به صورت تصادفی ممنوع می باشد.
  - جنس کفش به گونه ای باشد که به آسانی قابل تمیز کردن باشد.
۵. روپوش سفید همیشه باید در داخل آزمایشگاه پوشیده شود و قبل از خروج از آزمایشگاه روپوش درآورده شود.
  - برای کار در اتاق کشت سلولی روپوش مخصوص که داخل اتاق نگهداری می شود باید استفاده شود.
۶. عینک، دستکش و سایر وسایل مربوط به ایمنی شخصی باید مناسب با مکان های مربوطه باشد.
۷. کلیه دانشجویان غیر آزمایشگاهی باید در هنگام ورود و انجام امور مربوطه در محیط آزمایشگاه روپوش مخصوص بپوشند.

۳- پوشش حرفه ای دانشجویان برای بخش آناتومی

۱. پوشش آزمایشگاهی باید در تمام مدت در بخش پوشیده شود و باید دارای آستین بلند، راحت و آسان برای کار کردن باشد و بطور مرتب شسته شود.
۲. روپوش باید هر بخشی از بدن را که می تواند توسط کار با مایعات شیمیایی آلوده شود پوشش دهد.
۳. روپوش باید روزانه و در صورت آلودگی به خون، چرک و ... بلافاصله تعویض گردد.
۴. کفش باید ساده، تمیز، با پاشنه متعارف و بدون سر و صدای آزاردهنده باشد.
  - استفاده از کفش روباز به دلیل انتقال عفونت و آسیب به شخص در اثر افتادن اشیا و کفش پاشنه بلند به دلیل ایجاد صدا ممنوع می باشد.
  - جنس کفش به گونه ای باشد که به آسانی قابل تمیز کردن باشد.
  - استفاده از یک جفت کفش مخصوص برای بخش آناتومی توصیه می شود.
۵. از عینک محافظ مناسب، دستکش و پوشش های کفش و ماسک ها در بخش در صورت نیاز استفاده شود.
۶. کلاه به جز کلاه های جراحی به عنوان پوشش سر مجاز نیست.

۴- پوشش حرفه ای دانشجویان بالینی در فضاهای بهداشتی و درمانی

علاوه بر رعایت کلیه ضوابط مندرج در بخش ۱، دانشجویان بالینی ملزم به اجرای بندهای ذیل در تمامی مکان های بالینی می باشند. اهمیت این عمل علاوه بر مسایل بهداشتی در تشخیص کادر درمانی و وظیفه اختصاصی آن ها توسط مراجعین آشکار می گردد.

تعریف مکان بالینی: هر مکانی درون محوطه بیمارستان که در آن بیماران درمان و مراقبت می شوند. به عنوان مثال بخش اورژانس، بخش های بستری و ... .

۱. دانشجویان می باید در طول مدت حضور در محیط های درمانی از لباس فرم مخصوص به خود (طبق رنگ و الگوی اعلام شده) به صورت پاکیزه با دکمه های بسته استفاده نمایند.
۲. البسه کادر درمان نباید حرکاتی نظیر خم شدن، زانو زدن یا دراز کردن دست ها را محدود کند.

۳. پوشیدن شلوار جین به علت عدم نمایش آلودگی مجاز نمی باشد.

۴. انتهای مقنعه، روسری و کراوات پزشک در هنگام ارتباط مستقیم با بیمار نباید آزاد یا آویزان باشد، زیرا خطر انتقال عفونت، ایجاد مزاحمت برای بیمار و یا کشیده شدن توسط بیمار (در موارد احتمال خشونت توسط بیمار) وجود دارد.
-استفاده از گیره کراوات برای وصل کردن آن ضروری است.

۵. نصب کارت شناسایی ارایه شده از سوی معاونت آموزشی بر روی سینه در سمت چپ لباس فرم الزامی است.

۶. کفش باید ساده، تمیز، با پاشنه متعارف و بدون سر و صدای آزاردهنده باشد. استفاده از کفش روباز به دلیل انتقال عفونت در بخش های درمانی و آسیب به درمانگر در اثر افتادن اشیا و کفش پاشنه بلند به دلیل ایجاد صدا و عدم تعادل لازم در فوریت ها و مراکز درمانی ممنوع می باشد. جنس کفش به گونه ای باشد که به آسانی قابل تمیز کردن باشد.

۷. ناخن ها به دلیل حفظ بهداشت شخصی و جلوگیری از انتقال عفونت، معاینه صحیح و عدم آسیب به بیمار باید تمیز، کوتاه، پیراسته و بدون هیچگونه تزیینی (لاک و کاشت ناخن یا ناخن مصنوعی) باشد.

۸. روپوش در بخش های درمانی، روزانه و در صورت آلودگی به خون و چرک و ... بلافاصله باید تعویض گردد.

۹. عطرها و رایحه هایی که ممکن است در تداخل با سلامت بیمار باشد مجاز نمی باشند، به عنوان مثال: ادکلن هایی با بوی غلیظ، لوسیون های بدن و بوی حاصل از استعمال سیگار.

۱۰. استفاده از انگشتر فلزی ساده بلامانع است.

تبصره: استفاده از انگشترهای قطور یا دارای سنگ، در هنگام ارتباط مستقیم با بیمار امکان خراشیدن یا آسیب به او را فراهم می آورد. به همین دلیل از پوشیدن اینگونه انگشترها باید اجتناب شود.

۱۱. استفاده از مچ بند یا هر وسیله تزئینی متصل به دست به علت جلوگیری از بهداشت کامل دستان مجاز نمی باشد.

۱۲. خودکار، قیچی یا دیگر وسایل نوک تیز نباید در جیب جلوی سینه نگهداری شوند، زیرا امکان آسیب به بیمار را به همراه دارد.

۱۳. در صورت بلند بودن موی سر، باید بسته نگاه داشت تا از ریزش آن و انتقال عفونت جلوگیری شود.

۱۴. در صورت بلند بودن ریش، باید آن را با محافظ ریش پوشاند.

آیین نامه رفتار حرفه ای دانشجویان

الزامات کلی دانشجویان در محیط های آموزشی و پژوهشی

۱- دانشجویان باید از هرگونه اخلاق به هنگام تدریس خودداری نمایند، مصادیق اخلاق در هنگام تدریس عبارتند از:

۱. ورود به کلاس بعد از استاد
  ۲. خوردن و آشامیدن
  ۳. بلند صحبت کردن، خندیدن و ایجاد سر و صدا
  ۴. استفاده از تلفن همراه و صحبت کردن با آن در کلاس درس
  ۵. استعمال دخانیات در کلیه مراکز آموزشی و درمانی و محیط های آموزشی و پژوهشی
- ۲- در صحبت کردن و رفتار با اساتید، همکاران و پرسنل ادب را رعایت کند.
- ۳- با اعضای هیئت علمی، پرسنل و همکاران درگیری کلامی یا فیزیکی پیدا نکند.
- ۴- در محل کار رفتارهای مختل کننده نظم و فعالیت یا رفتارهای بی ادبانه از خود نشان ندهد. از قبیل صحبت های تند و تحقیرآمیز، تعاملات آمیخته با عصبانیت و اوقات تلخی و گرفتن ژست ها و انجام حرکاتی برای بیان ناکامی و خشم، که این رفتارها موجب شکایت از طرف سایر اعضا می شود.
- ۵- در اقرار و عذرخواهی به خاطر بی ادبی، کوتاهی نکند.
- ۶- دانشجویان باید به منظور رعایت استانداردهای حقوق خدمات گیرندگان و همراهان، متون مصوب اخلاق پزشکی را مطالعه و به آن عمل نمایند.
- ۷- از آن جایی که رعایت حریم شخصی و آرامش روحی بیمار در هر شرایطی برای دانشجویان الزامی است، لذا باید قبل از معاینه، آزمایش و یا تهیه شرح حال، رضایت بیمار را اخذ نمایند.
- ۸- دانشجویان در صورتی که شیوه نامه ای را به ضرر بیمار و یا ناقض مقررات بالینی و ایمنی ببینند، باید در ابتدا آن را با مسئول ارشد بالینی در میان بگذارند.
- ۹- هنگام معاینه باید حریم خصوصی بیماران رعایت شود.
- ۱۰- دانشجویان باید به حقوق بیماران در رابطه با انتخاب درمانگر و روش درمانی در موارد غیر اورژانس احترام بگذارند.

۱۱- دانشجویان باید به مذهب و فرهنگ بیماران احترام بگذارند.

۱۲- دانشجویان نباید از موقعیت بیماران و یا خانواده های آنان سو استفاده نمایند.

۱۳- دانشجویان باید اطلاعات محرمانه بیماران را حفظ نمایند.

۱۴- دانشجویان باید در حین انجام وظیفه در محیط های بهداشتی درمانی، کارت شناسایی خود را به همراه داشته باشد.

۱۵- خوردن، آشامیدن، استفاده از تلفن همراه و دوربین بر بالین بیمار ممنوع است.

مسئولیت های اجرای آیین نامه

پس از تصویب این آیین نامه، شیوه نامه اجرایی آن ظرف مدت یک ماه توسط معاونت آموزشی و معاونت دانشجویی، فرهنگی ابلاغ خواهد شد. نمره رفتار حرفه ای دانشجویان در پایان هر دوره براساس میزان پایبندی به این آیین نامه طبق شیوه نامه اجرایی آن توسط معاونت آموزشی پایش می شود و فرم ارزشیابی صادره در سوابق دانشجوی (همچون کارنامه آموزشی) نگهداری خواهد شد. معاونت دانشجویی، فرهنگی وظیفه نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه و شیوه نامه اجرایی آن را به عهده خواهد داشت. چنانچه دانشجویان در هر نیمسال تحصیلی، حد نصاب موردنظر را در فرم ارزشیابی رفتار و پوشش حرفه ای کسب ننمایند از سوی معاونت آموزشی در مرتبه نخست جهت انجام مشاوره به معاونت دانشجویی، فرهنگی و در صورت تکرار جهت بررسی به شورای انضباطی معرفی می گردد.

تبصره : میزان پایبندی به این آیین نامه و شیوه نامه اجرایی آن در ارزشیابی رییس بیمارستان، معاون آموزشی، مدیران گروه های آموزشی، روسای بخش ها و اساتید در نظر گرفته می شود، همچنین در رتبه بندی بیمارستان ها بر طبق دستورالعمل تدوین شده توسط معاونت درمان، تاثیر قابل توجه ای خواهد داشت.

۱- معاونت آموزشی بایستی این شیوه نامه اجرایی را در بدو ورود دانشجویان به دانشگاه به رویت او رسانده و تعهد نامه کتبی را با امضای دانشجوی مبنی بر توجیه کامل و الزام وی به عمل به مفاد آن دریافت نماید. (این تعهد نامه در هنگام ثبت نام یا ابتدای هر مقطع تحصیلی از دانشجویان اخذ و در پرونده آموزشی وی نگهداری خواهد شد.)

۲- کارنامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان در هر دوره تحصیلی از سوی معاونت آموزشی دانشگاه طبق کارنامه پیوست ذیل صادر می شود که مسئولیت تکمیل آن با استادان دانشجویان در آن دوره است.

۳- استادان موظفند با توجه به این شیوه نامه برای رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان به صورت مجزا نمره توصیفی عالی، خوب، متوسط یا ضعیف را به همراه هر نمره آموزشی اعم از تئوری یا عملی صادر نمایند.

تبصره ۱ : لازم است معاونت آموزشی دانشگاه در خصوص نحوه تکمیل کارنامه جلسه توجیهی برای استادان برگزار نمایند.

تبصره ۲ : در مورد دروسی که بیش از یک استاد مسئولیت تدریس را بر عهده دارند مسئولیت تکمیل کارنامه رفتار و پوشش حرفه ای دانشجویان آن درس با تایید مدیرگروه ترجیحاً برعهده استادی است که بیشترین تعداد ساعات تدریس را دارد.

تبصره ۳ : در صورت درخواست دانشجو کارنامه رفتار و پوشش حرفه ای وی در پایان هر دوره به صورت محرمانه به اطلاع وی خواهد رسید.

تبصره ۴ : نمره های رفتار و پوشش حرفه ای دانشجو در مراحل مختلف تحصیل و نیز در هرگونه استخدام دولتی و گزینش با ضریب مثبت مورد استناد قرار خواهد گرفت.

۴- ارزش عددی درجه عالی ۴ ، خوب ۳ ، متوسط ۲ و ضعیف ۱ است. از این اعداد برای تعیین میانگین نمره های توصیفی دانشجو در کارنامه رفتار و پوشش حرفه ای وی استفاده می شود.

۵- چنانچه میانگین نمرات توصیفی رفتار یا پوشش حرفه ای دانشجو در کارنامه نیمسال وی متوسط باشد به دفتر مشاوره دانشجویی معرفی می گردد و تا ارتقا به درجه بالاتر تحت آموزش آن دفتر قرار می گیرد و در صورت تکرار به شورای انضباطی دانشجویان معرفی می گردد.

۶- چنانچه میانگین نمرات توصیفی رفتار یا پوشش حرفه ای دانشجو در کارنامه نیمسال وی ضعیف باشد در مرحله نخست تحت آموزش دفتر مشاوره دانشجویی قرار می گیرد و در صورت تکرار به شورای انضباطی دانشجویان معرفی می گردد.

تبصره ۶ : معاونت آموزشی موظف است در صورت اعتراض دانشجو و یا معرفی دانشجو به شورای انضباطی کارنامه وی را به همراه توضیحات مکتوب استادان به معاونت دانشجویی و فرهنگی (رییس شورای انضباطی بدوی دانشجویان) ارایه نماید.

۷- معاونت دانشجویی و فرهنگی وظیفه نظارت بر حسن اجرای شیوه نامه اجرایی را بر عهده خواهد داشت.